

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

7. An teneamur prætermittere aliquod præceptum ad evitandum aliorum scandalum? Sed sifficultas est cognoscere, quando præcepta sunt prætercunda propter scandalum vitandum? Et in textu huius ...
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

aliquando incedant, nullum patiuntur scandalum Sæculares, etiam si videant Clericos incedere personatos, dummodò tamen seruent modestiam, pudicitiam, ac decorem; tùm etiam quia vt plurimum incogniti incedunt per Urbem personati, & à prætereuntibus non cognoscuntur, quinam sint illi: ergo fere nunquam Clerici incedentes personati mortaliter peccant peccato scandali, dum tamen seruent modestiam, ac decorem. Et tandem num. 60. sic concludit. Clerici Sæculares non solum, sed etiam Regulares incedentes personati recreationis causa mortiferè non peccant, neque quoad ludum larvarum, neque quoad præceptum iuris habitum personatum illis prohibens neque quoad rationem scandali, neque quoad habitus dimissionem ad modicum tempus.

2. Sed hæc reiicienda sunt: Et idèdò puto non esse recedendum à communi sententia Doctõrum, nempe in tali casu Clericos Sæculares, & Regulares peccatum mortale committere. Et ita præter Doctores citatos à Patre Vidal tenet nouissimè Hieronymus Garcia in Summa Theol. Moral. tract. 1. diff. 2. dub. 2. num. 5. vbi sic ait: En quarto lugar entran las mascaradas, acerca lo qual dizen Armilla, Syluester, el Abad, Lambertino, y el Cardenal, y los quales refieren y siguen Comitolo, lib. 6. quest. 7. Petrus Gregorius in Syntagmate iuris, lib. 9. cap. 11. Barbosa, in Collectan. ad cap. Cum decorem, de vit. & honest. n. 3. que peccat mortalmente el Clerigo que lo usare, como no lo haga por evitar algun dano disfracandose: esta opinion se funda, in c. Cum decorem citato, y se colige de la Clement. 2. de vita, & honest. Cleric. donde se condena al Clerigo que dexa el abito por hazerse mascarado: y la razon es, porque esta accion cede en grande iniuria del estado Sacerdotal, y es estimar poco el abito, y la dignidad que tiene; y siendo en cosa grave nadie lo escusa de pecado mortal, y en la Authent. de Sanctissimis Episcop. §. vltim. Se pone pena de destierro à los tales: y en algunas Diocesis ay de scomunion mayor por Synodal, contra los que ordenados in Sacris se disfracan, y de cierto Prelado deste Reyno subemos, que castigò à un Canonigo por esto: Los Religiosos à mas de peccar gravemente incurren en descomunion, ex cap. Vi pecculorè ne Cler. vel Monac. in 6. Ni se escusan estos en opinion de muchos, con dezir llenan de baxo del habito de mascaradas, el de Clerigos, que esto es muy per accidens, pues va oculto, y assi se la bona fides no escusa à algunos que vinen en lugares cortos, no hallo otra manera de escusa. Ita ille. Et quidem eo ipso quod Clericus larvatus incedit, dicitur incedere immodestè, & sine decore, atque idèdò, nescio quo pacto dici possit Clericum personatum non peccare mortaliter, si modestè, & cum decore incedat: quænam enim modèstia, & decor dici potest, & imaginari in Clerico personato?

3. Nota etiam hic obiter, Patrem Vidal vbi supra, Inquis. 2. num. 24. seqq. docere, quod venatio eius materia omnibus est licita, etiam Ecclesiasticis, quibus interdicitur tantùm illa, quæ est clamorosa, & assidua, non tamen sub mortali culpa: Vnde frequenter, & cum clamore exercendo venationem dempta omni alia circumstantia mala venialiter peccant, non mortiferè, neque contra Ecclesiasticum præceptum neque ratione scandali, &c. Probat hanc opinio: nam Laici frequentando clamorosas venationes secundùm se mortiferè non peccant peccato scandali: ergo neque etiam Ecclesiastici. Antecedens est certum apud omnes. Consequentia probatur, quia differentia, quæ interuenit inter Laicum, & Ecclesiasticum est tantùm in ordine ad statum virtutis: sed venatio clamorosa non adèdò graui-

ter dedecet statum Ecclesiasticum, vt sit culpa lethalis in Ecclesiasticis; ergo, si Laicus frequentando venationes clamorosas non peccet mortiferè peccato scandali, neque etiam peccabunt Ecclesiastici.

4. At ego, vt olim docui, hanc sententiam admitto, dummodò rarò fiat venatio clamorosa, non tamen frequenter, & per modum consuetudinis; aliter erit peccatum mortale in Ecclesiasticis omnibus assidue venationem cum clamore, & tumultu exercere ob grauem penam impositam à iure Canonico contra Clericos frequentantes venationem clamorosam. Et ita præter Doctores à me alibi adductos, tenet hanc sententiam nouissimè Petrus Marchant, in Tribun. Sacrament. tom. 3. p. 3. tr. 3. tit. 1. §. 3. propos. 10. & me citato Ballæus in Florib. Theolog. verb. Venatio num. 3. & Baucius in Casibus singularib. conscientia, ca. 215. petes 5. qui citat Lessium, medianam & Siluestrum: Non est igitur sententia Patris Vidal admittenda, cum sit contra communem; & Doctores, ab ipso allati non loquuntur de venatione clamorosa.

Docuit in Ref. que nunc est in tom. 5. tr. 3. Ref. 64. & in tom. 8. tr. 7. lege doctrinam Ref. 55. per tota.

RESOL. VII.

An teneamur omittere aliquod præceptum ad vitandum aliorum scandalum?

Sed difficultas est cognoscere, quando præcepta sunt prætereunda propter scandalum vitandum?

Et in textu huius Resolutionis multi casus adducuntur pro praxi prædictæ difficultatis. Ex p. 5. tr. 7. Ref. 21.

§. 1. Negatiuè respondet Vaquez opusc. de scandalis, art. 8. dub. 1. num. 4. Turrian. in 2. 2. tom. 1. disput. 96. dub. 1. Becanus in 2. 2. tom. 1. cap. 27. quest. 5. num. 2. Basil. Pontius de matrim. lib. 5. cap. 18. §. 2. num. 7. Casirus Palautom. 1. tract. 6. punct. 16. num. 3. & alij. Probat hanc opinio ex Innocentio III. in cap. cum ex iniuncto. de noui operis nunciacione, vbi sic ait. Illa opera quæ sine peccato mortali omitti non possunt, non sunt pro vitando scandalo dimittenda; neque ea debent pro vitando scandalo committi, quæ sine mortali peccato committi non possunt; ergo ex mente Innocentij nullum præceptum neque affirmatiuum, neque negatiuum omittendum est propter scandalum, quod aliàs sine peccato committi non potest. Deinde vniuersique tenent magis habere curam propriæ, quàm alienæ salutis; & consequenter magis vitare proprium peccatum, quàm alienum, si vtrumque vitari non potest. ergo præceptum quod mihi impositum est ad vitandum proprium peccatum potius seruari debeo, quàm præceptum quod mihi impositum est ad vitandum peccatum alienum. At præceptum de vitando scandalo proximi solùm mihi impositum est ad vitandum peccatum alienum, ergo non est seruandum, quando occurrit aliud præceptum, quod mihi impositum est ad vitandum peccatum proprium. Hæc ratio locum habet, quãdò est passiuum, quod ex præcepto teneor seruari (de quo hic agimus), tunc enim non debeo transgredi hoc præceptum ad vitandum peccatum alienum. Secus est quando passiuum aliorum scandalum oritur ex eo peccato; tunc enim duplici titulo teneor abstinere, tum ne ego peccem, tum ne alij meo peccato scandalizentur. Nec valet dicere quòd præceptum naturale magis obligat, quàm positiuum; ergo præceptum de vitando scandalo magis obligat, quàm præceptum confessionis, vel Baptismi, vel audiendi Sacrum. Hæc enim positua sunt illud naturale est. Respondeo, antecedens verum est.

Sup. hoc in Ref. seq. si gnatur in fine, sed lege eam per totam.

est, cæteris paribus. Nam quando utrumque præceptum tam naturale, quam positivum primariò refertur ad propriam meam salutem procurandam, vel ad proprium meum peccatum cavendum, tunc magis obligat naturale quam positivum respectu mei: si autem naturale primariò refertur ad cavendum alienum peccatum, & positivum ad cavendum proprium peccatum, tunc positivum magis obligat, quam naturale respectu mei. Hoc autem fit in proposito, ut ex dictis patet.

2. Verùm his non obstantibus affirmativam sententiam mordicus tenet Hurtado de Mendoza in 2. 2. disp. 173, sect. 20. à §. 256. & seq. Valencia tom. 3. disput. 3. quest. 18. punct. 4. Suar. disput. 10. sect. 3. num. 9. Bañez in 2. 2. quest. 43. artic. 8. concl. 2. Tannerus tom. 3. disput. 2. quest. 6. dub. 9. num. 120. Gordonus tom. 1. lib. 9. quest. 16. cap. 5. §. 1. Emanuel Sà ver. auditio Missa, num. 3. Lorca in 2. 2. quest. 43. art. 8. num. 10. & alij. Vnde utramque sententiam probabilem esse puto. Prima verò magis mihi placet, maximè si præcepta sint positiva.

3. Sed si aliquis stare vellet in hac posteriori, difficultas est cognoscere quando præcepta sunt prætereunda propter scandalum vitandum, & in hoc doctè, ut semper solet, ita philosophatur Hurtado de Mendoza ubi supra §. 268. Quando præceptum est humanum, ex cuius omissione nullum aliud sequitur inconueniens in proximum, tunc est vitandum. Exempli gratia, si ego non possum audire Sacrum quin alicui præbeam occasionem grauis iracundiæ, odij, aut luxuriæ teneor abstinere à Sacro. Item si non possum ieiunare nisi præbendo alicui occasionem grauis peccati, teneor non ieiunare, huc enim spectat, *Misericordiam volo, & non sacrificium*; etenim si in misericordia corporali locum habet id, multò magis in spirituali, ad quam pertinet directe nihil efficere, vnde proximus ruat; quia licet Religio esset melior virtus, quam misericordia, tamen Deus non indiget nostris Religionis operibus, quæ possunt postea usurpari frequentius. Eandem ob causam tenemur dimidiare confessionem imminente scandalo passiuo. Si verò ex omissione præcepti imminet aliud damnum graue proximo, non est prætereundum præceptum. v. g. si ego teneor opitulari alicui indigenti, & alius id videns sit arrepturus occasionem maledictiæ, aut alius peccati grauis, teneor opitulari indigenti, quia præceptum illi beneficiendi plus habet ponderis, quam præceptum vitandæ occasionis, quia propter alterius malitiam, iniquum est, ut alius patiat graue damnum, ob quod non probo, quod ait Bañez art. 8. non esse opitulandum feminae extreme indigenti, quando id non potest fieri, quin alij occasionem arripiant, aut sinistrè iudicandi, aut murmurandi, est enim immanitas ferina famelicæ morti permittere aliquem propter aliorum temeraria iudicia, maximè cum possit postea illa nota deleri. Eadem ratione deduces teneri coniugem ad reddendum debitum coniugale petitum ab altero coniuge, licet alij sint accepturi occasionem peccandi. v. g. in longa nauigatione, aut diuturno carcere, aut habitatione non ampla, si quis cum vxore degat, non potest illa inuita abstinere diu ab vsu matrimonij, quamuis aliquis adsit auditurus, & ex auditu sit Venerem illicitam concepturus. Ita ego teneor restituere homini, quæ sua sunt, illo petente, quamuis sciam illum eis abuturum ad peccatum. Si tamen sint arma, aut aliud instrumentum quo occisurus est alium, teneor tunc illud non dare, quia determinatè petitur ad rem malam. Idem dico de fortunis si commodè possum protrahere solutionem. Si verò sine graui damno proportionato non possum protrahere arma, neque fortu-

nas, possum illa dare, quia non teneor cum graui damno abstinere ab ea actione, quæ de se bona est, quia est actus iustitiæ, abusus autem illarum rerum est propter solam malitiam eas accipientis, quòd si non immeritò censent aliqui me posse licite dare mutuas pecunias amico eis abuturo, quando sine graui damno non possum illas negare, multo melius poterò illi restituere quæ sua sunt. Vltimò considerandum est has occasiones incidere per tempus breue, diuturnæ enim esse non possunt. Si enim Sacerdos timet ex concensu ciuium ad Sacrum orituræ contentiones, tenetur à Sacro abstinere biduo, aut triduo, donec seditionis pericula autoritate publica, aut alia ratione sedentur. Item si quis arrepturus sit occasionem peccandi conspecta femel femina, hæc femel, aut iterum debet abstinere à Sacro: at verò si alter diuturnus esset in eam depereundo, non abstinere tenetur à Sacro, sed potius illi interesse, quia peccatum proximi plus habet de malitia, quam de infirmitate, aut ignorantia, & hæc omnia docet Hurtado ubi supra, sed quia de hoc vltimo exemplo multi dubitant, de illo specialiter inquirendum videtur.

RESOL. VIII.

An mulier se scias se concupiscendam ab aliquo lasciuo, teneatur non exire ad audiendum Sacrum? Ex p. tit. 7. Ref. 22.

§. 1. Quid femel, aut iterum abstinere debet à Sacro, docet, ut visum est, Hurtado in fine superioris resolutionis, & Valencia tom. 3. disput. 3. q. 18. punct. 4. ait, Per aliquod tempus in tali casu abstinendum esse à Sacro. P. Suarez disp. 10. sect. 10. n. 10. quærens an teneatur mulier omittere Sacrum ad vitandum scandalum? Respondet interdum posse hoc licere, imò & esse necessarium, ratio tamen accedere hanc obligationem.

2. Verùm quia hæc res esset scrupulis plena, ego puto absolute nullam adesse obligationem, ut formata in tali casu non audiat Sacrum, & ita docet Cæstrus Pal. tom. 1. tract. 6. disput. 6. punct. 16. num. 4. & Iacobus Granado in 2. 2. contr. 3. tract. 13. disput. 5. sect. 5. num. 28. ubi sic ait. Si cuiusmodi scandalum sit ex infirmitate, quia nimirum videns ab aliqua persona impleri aliquod præceptum, ad id imbecillitas est, ut accipiat occasionem ruinæ. Valencia ait esse obligationem omittendi per aliquod tempus executionem præcepti humani, vel Ecclesiastici, v. g. teneri feminam non audire Sacrum diebus festis, si quis eam videns acciperet occasionem desiderandi aliquam grauem impudicitiam, quia maior obligatio est vitandi scandalum, quam audiendi Sacri, cum illa sit naturalis & diuina, hæc non nisi Ecclesiastica, addit tamen non esse feminam ad id obligandam per multum temporis, v. g. per vnum annum. Hoc tamen mihi non probatur, quia vnusquisque habet ius ad faciendum quæ non solum sunt bona, sed etiam obligatoria, præsertim sub graui præcepto, ergo non tenetur ab illis abstinere, ut euitet culpam alterius. Confirmatur, quia non magis tenetur quis ad vitandum hoc scandalum, quam ad implendum beneficium correctionis fraternæ; sed nemo tenetur non implere præceptum iuris etiam humani, ut corrigat, imò alia minoris momenti deobligat ab eiuismodi correctione, ne; ergo neque ut euitet scandalum. Ita Granado, & ante illum hanc sententiam docuerat etiam Azorius tom. 2. lib. 12. c. 18. quest. 12. & Valquez opuscul. de scandalo, quest. 43. art. 8. dub. 2. n. 17. & docent omnes DD. qui putant præceptum non esse præterminanda propter scandalum.

RESOL.